

Potyczki historyczne z okazji Święta Niepodległości

Uczeń:

- wie, w którym roku Polska utraciła wolność (1795 r.)
- podaje daty wybuchu I wojny światowej i jej zakończenia (28 czerwca 1914, 11 listopada 1918)
- wyjaśnia znaczenie terminów: państwa centralne, ententa, traktat wersalski, wojna pozycyjna
- wymienia i odnajduje na mapie państwa centralne (Niemcy, Austro-Węgry) oraz kraje należące do ententy (Wielka Brytania, Francja, Rosja do 1917 r., USA od 1917 r.)
- zna najważniejsze bitwy I wojny św. (bitwa nad rzeką Marną (1914); bitwa pod Verdun (1916); bitwa pod Sommą (1916 r. użyto po raz pierwszy czołgów); bitwa jutlandzka (1916 r. największa bitwa morska I wojny)
- rozpoznaje nowe rodzaje broni, które zastosowano w trakcie wojny 1914–1918 (karabiny maszynowe, czołgi, samoloty bojowe, sterowce, gazy bojowe, miotacze ognia, pociągi i samochody pancerne)
- wie, kim byli bolszewicy oraz określa przyczyny i skutki wydarzeń w Rosji w 1917 r. (rewolucja październikowa)
- wymienia społeczne i gospodarcze skutki I wojny światowej
- zna postać: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego (m.in. zna ich zasługi, które przyczyniły się do odzyskania przez Polskę niepodległości)
- porównuje koncepcje Józefa Piłsudskiego (tworzy wojsko polskie walczące po stronie państw centralnych – Legiony Polskie) i Romana Dmowskiego (organizuje wojsko polskie walczące po stronie Francji - Błękitna Armia pod dowództwem generała Hallera) dotyczące odzyskania niepodległości przez Polskę
- opisuje na podstawie tekstu źródłowego nastroje Polaków w pierwszych dniach wolności
- podaje datę rozpoczęcia powstania wielkopolskiego (27 grudnia 1918 r.) i Bitwy Warszawskiej/Cudu nad Wisłą (15 sierpnia 1920 r.)
- wyjaśnia, w jakich okolicznościach Polacy ustalili granice swojego państwa po zakończeniu I wojny światowej (plebiscyty na Górnym Śląsku, Powiślu Gdańskim, Warmii i Mazurach, powstanie wielkopolskie, powstania śląskie, wojna polsko-bolszewicka w latach 1919-1921)
- wymienia postanowienia traktatu wersalskiego (1919 r.) dotyczące sprawy polskiej (Polska odzyskała znaczną część ziem zabranych jej przez Prusy w I i II rozbiorze: większą część Wielkopolski i znaczną część byłych Prus Królewskich, z niewielkim jednak dostępem do morza (144 km); ponadto po plebiscycie na Górnym Śląsku w 1921 r. i III powstaniu śląskim część górnośląskiego zagłębia przemysłowego z Katowicami i Chorzowem)
- zna 13 punkt w sprawie polskiej orędzia prezydenta USA Thomasa Woodrowa Wilsona
- wskazuje na mapie granice II Rzeczypospolitej oraz wymienia jej sąsiadów (Litwa, Łotwa, Rosja Radziecka później ZSRR, Rumunia, Czechosłowacja, Niemcy, Wolne Miasto Gdańsk)
- wyjaśnia znaczenie terminów: plebiscyt, Wolne Miasto Gdańsk
- zna oficjalną nazwę państwa polskiego w latach 1918–1939 (II Rzeczpospolita Polska)
- zaznacza pierwszego prezydenta odrodzonej Polski (Gabriel Narutowicz) i rok uchwalenia konstytucji marcowej (1921)

- wymienia mniejszości narodowe i religijne, które zamieszkiwały II Rzeczpospolitą (*mniejszości narodowe: Ukraińcy, Żydzi, Białorusini, Niemcy*)
- wymienia najważniejsze kulturalne (*literatura: Maria Dąbrowska, Stefan Żeromski, Władysław Reymont – Literacka Nagroda Nobla 1924 r.; kino: Hanka Ordonówna, Eugeniusz Bodo, Adolf Dymsza*) i sportowe (*biegacz Janusz Kusociński*) osiągnięcia II Rzeczypospolitej

Przygotowując się do konkursu wykorzystaj:

G. Wojciechowski, Wczoraj i dziś. Podręcznik do historii i społeczeństwa dla klasy szóstej szkoły podstawowej, wyd. Nowa Era, s.60-86

Stanisław Roszak, Historia. Podręcznik do gimnazjum dla kl. III. Śladami przeszłości, wyd. Nowa Era

Wikipedia. Wolna encyklopedia

http://pl.wikipedia.org/wiki/I_wojna_światowa

http://pl.wikipedia.org/wiki/Czternaście_punktów_Wilsona

http://pl.wikipedia.org/wiki/II_Rzeczpospolita

Filmy

Ignacy Jan Paderewski - Stacja Niepodległość

<http://www.youtube.com/watch?v=OdkRMu56VZA>

Powstanie Wielkopolskie 27 grudnia 1918

<http://www.youtube.com/watch?v=KzY4nVsVg3w>

Sensacje XX Wieku - Powstanie Wielkopolskie 5/6

<http://www.youtube.com/watch?v=gOdyAJxdPM0>

Roman Dmowski - współtwórca niepodległej Polski dokument

<http://www.youtube.com/watch?v=n1xPtSrXkC4>

MARSZAŁEK JÓZEK PIŁSUDSKI

<http://www.youtube.com/watch?v=8vPx6bCL-II>